

ЗА ВРЕДАТА ОТЪ АЛКОХОЛА

Вино, вино голю,
Продава ми волю,
Па на брата дърз и дялат,
А на тата и колата,
Мар, поговорка

ЕТО, върви един човък по улицата, върви и се клатушка на всички страни. Виджате го. Да не би да е болен? Не. Той е пиян. Очитъ му сж налтън съ кръв. Той се похолова и приказва връли-некилъли. Приказва самъ на себе си. Не се мъчете да разберете това, което приказва. Приказва несвързано, защото не мисли. Приказва, каквото му дойде на умъ. Алкохолът е отровил неговия мозък. Добре се бже, ако се прибере въ къщи и веднага засти тежъкъ сънъ. Но тежко и горко е, когато почне да лудува и буйствава. Бие жена си и лещата си. Чули столове и маси, троши панцири. Кръска и вика — кара се за нищо. Всичко, каквото е спечелил — изпилъ. Нима съ какво да купи нито хлѣбъ, нито млѣко. Децата му отиватъ гладни въ училище. Жена му отчаяно плаче. А той лежи и не работи. Следъ като стане отъ легло, главата го боли, тежи като камъкъ, съвѣтъ му се вие. Въ джеба си нима пукната пара. Тръгва да търси заемъ. Едва се съвзема...

Пиянето на вино и ракия е винаги вредно. Това се вижда отъ работата на единъ словослагателъ — тъй се нарича работника печатаръ, който набира буквитъ въ печатницата. Ако той пие, прави повече грѣшки, когато набира буквитъ, отколкото, когато не е пилъ. Така е съ всички занаяти.

Единъ ученъ лѣкаръ професоръ е направилъ опитъ съ две момиченца които отначало били еднакво здрави. На едното давалъ спиртни питиета, а на другото не. Първото починало да отслабва и да става недоразвито, хилаво, когато пъкъ другото, напротивъ, отъ денъ на денъ ставало все по-здраво, бодро и румено.

Пияниците боледуватъ по-често и умирайтъ по-рано, отколкото тия, които не пиятъ. Децата имъ се раждатъ болни.

Алкохолътъ — това е отрова. Наистина, често пакти, които пие вино и ракия — става veselъ и бѣзгрибен. Но следъ тая veselост и бѣзгрибеност дохожда болест, когато главата се размътва и сякашъ е въ мъгла. Пияниците почва мъчно да разбира, бавно да мисли, трудно помни, работата му не спори. Сякашъ, че бѣга отъ рждетъ му.

Децата, искате ли да бждете бодрни и здрави — не пийте вино и ракия. Не пийте спиртни питиета!

Д-ръ Иванъ Минъ

ЗА ВУЛНАНИТЪ

ВУЛНАНИТЪ сж конусовидни планински възвишения. На всѣко такова възвишение има отвори, приличнети за хукиа, нареченъ кратеръ. Кратерътъ се продължава надолу презъ конусъ, като канала, прорѣзва тървата земя кора и достига до огненото вещество въ дълбочината на земата. Отъ време на време отъ кратера излиза пара, пепелъ, димъ и огнена течна маса, наречена лава.

Преди да изригне вулканътъ, преди да почне да действа, обикновено земата се разтърсва и се чува подземнъ шумъ. Следъ това отъ кратерътъ съ трѣсъкъ почва да излиза пара, вулканическа пепелъ и камъци. Всичко това се издига като съблъ на голъма височина, което може да достигне няколко километра. Надъ високите стаблѣ отъ пара и пепелъ се образуватъ черъ облака, отъ които вали димъ и пада рѣдка каль. Като падне на земята, тази каль се разлива на буйни потоци, които заливатъ всичко, каквото срещнатъ на пътя си. Често пакти въ време на вулканическо изригане наоколо става тъмно като нощъ. Отъ време на време небето плам-

ва отъ огнени помари. Отъ голъмата горещина и търкането на дименешитъ се частични въздухътъ се напъна съ електричество. Изъ тъмнината кристосветъ грамадни електрически свѣтканици и се носятъ гърмотевичи. Ако духатъ силни вѣтрове, пепелта се носи надолу и затрупва наоколо всичко — села и градове.

Следъ разрушаването на земята и подземнитъ бучения, може изхвърлянето на пепелъ и камъци. А следъ това почватъ стѣнитъ на вулкана да се покриватъ на нѣкои мѣста. Отъ тия отворени пукнатини и отъ кратера почва да тече лава. Тя се прелива по склоноветъ на планината въ видъ на потоци и се носи далечъ надолу. Тази лава е толкова гореща, че каквото срещне до пакти си го изгаря. А металниотъ предметъ се стопяватъ.

Наскоро следъ изтичането на лавата следъ като улегне, се проявява тънка кора, а

Горбарска улица въ Помей

следъ известно време тя се обръща въ твърдъ камъкъ.

Вулканитъ изригватъ презъ известнети периодъ време. Има вулкани вѣчно действащи. Но има и такива, които щили десетолѣтия и столѣтия не действащи. Има други, които сж действали отидна, преди много и много години, а отъ тогава сж престанали. Такива вулкани, които сж доста, се наричатъ угаснали.

ВЕЗУВИЙ

ЕДИНЪ отъ найзабележителнитъ вулкани — това е Везувий. Той се намира въ срдца Италия, не далечъ отъ гр. Неаполъ — на брѣга на Неаполитанския заливъ. Въ 79 година следъ Рождество Христово е станало първото изригане на тия планински възвишения. Отъ кратера почнала да излиза много пепелъ и водни пари. Като се издигнали високо въ въздуха, паритъ се обрънали въ димъ, димъ притиснети съ пепелъ и щили потоци рѣдка каль се устремили къмъ града Помей. Щилиятъ градъ билъ заливъ съ камъци. Минали се много години. Презъ миналото щилиятъ почнали да копатъ кладенци и се нагънали на останки отъ здания. Почнали да разкопаватъ на това мѣсто и на следъ много щилиятъ градъ се показалъ на бонина своята. Разкопаването му е било твърде трудно, защото рѣдката каль, която е залъла къщитъ, съ течението на времето се е обрънала на твърдъ камъкъ, който се нарича вулканически тухъ.

Сега любителитъ на пътешествията, туриститъ, могатъ да отиватъ въ Помей съ железницата, която идва отъ Неаполъ и заобикаля южната страна на Везувий. Като се влизва въ древния градъ, човѣкъ вижда грамадни насипи отъ камъци и останки отъ здания, изровени отъ тия мѣсти, където сж ставали разкопкитъ. По-нататъкъ се открива интересната гледа на „Мъртвия градъ“. Полуразрушенитъ и съборени, но не изхвърлени, стени на къщитъ сж запазени, като че ли вчера сж били зелени обилни и афищи, а сжщо и дракотинитъ по стѣнитъ отъ веселитъ и немирни улещици. Отъ двѣтъ страни на тѣвитъ и криви улици сж разположени джукнитъ. Сякашъ, по чудо, щилиятъ древно-римски градъ съ своитъ улици, търговски площади, водопроводи и къщи е уцѣлѣлъ. Само съ една разлика, намѣсто облечени въ бѣли тоги (римски дреси) римляни по улицитъ, днесъ ходятъ любовознатели туристи въ съвременни дреси.

Вжте въ къщитъ е пусто. Каквото е намѣрено таятъ, то е събрано въ особени музеи. А много прибрани предмети и домашна покривина е намѣрена тамъ, като че ли вчера сж били употребявани отъ своитъ стопани съ своитъ нужди. Има намѣрени остатъци отъ агличката и пепелъ на триножнитъ жервеници, блода поставени предъ тѣхнитъ жервеници. Въ женскитъ стаи — бурканчета съ парфюми, грѣбени и фуриети. Въ кованецитъ по опинещо е намѣренъ мѣхъ. Въ кѣлбарницата — глиненъ съдъ за брашно и масло. Сжщо и къщитъ въ които сж мисли хлѣба и лавици за хлѣба. Въ нѣкои къщи сж намѣрени крѣгли хлѣбове вкаменени. А брашното и месинитъ почернѣли като агличката. Вулканическата пепелъ е проникнала и до виненитъ бжкѣи затрупала ги е и обрънала виното въ твърдо вещество. При вратата на една къща сж намѣрени двама човѣци.

Помей е билъ занапътъ съ пепелъ, който здраво е покрила всички предмети и ги е запазило отъ разрушителното действие на въздуха. Минали се много години, депелта се улегнала, изсъзнала и се обрънала въ камъкъ. Той е здравъ и едва се ломи.

Вулканътъ, който погуби и погубе въ 79 година не само Помей, но и градовѣтъ Херкулъ и Стобий, се е преобрѣвилъ на действащо вулкани. На веднѣжъ отъ тогава той е изригвалъ и е правилъ грозни опустошения по брѣговетъ на Неаполитанския заливъ, а слабо действава почти и до сега. Наскоро вестинитъ съобщиха, че той отново почналъ да действа, секо че по-слабо, въ сравнение съ вулкана Етна.